

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของปัญหา

เดิมชุมชนบ้านเพเป็นเพียงหมู่บ้านเล็กๆ ชายทะเล มีอาชีพทำการประมงตามชายฝั่ง ส่วนผู้ที่อยู่ห่างจากชายฝั่ง ก็มีอาชีพทำสวนผลไม้ ทำไร่ และทำนา ต่อมาบริเวณตลาดบ้านเพได้เจริญเติบโตขึ้น จนกลายเป็นชุมชนประมงขนาดใหญ่มีทั้งท่าเทียบเรือประมงของเอกชน และขององค์การอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจของบ้านเพเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับรัฐบาลได้มีนโยบายพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออก ซึ่งทำให้ภาคเอกชนมีการตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและมีการลงทุนธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งในจังหวัดระยองซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่ง การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดระยองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะเสม็ดซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เพราะเป็นเกาะที่มีสภาพธรรมชาติสวยงาม มีชายหาดหลายแห่งและอยู่ไม่ไกลจากฝั่งมาก ใช้เวลาเดินทางจากบ้านเพเพียงแค่ครึ่งชั่วโมง ทำให้บ้านเพมีนักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามาไม่ขาดสาย และเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ทุกปี การพัฒนาการท่องเที่ยวดังกล่าวส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ชุมชนหลายด้าน ทั้งในด้านกายภาพเศรษฐกิจ และสังคม จนในที่สุดบ้านเพได้พัฒนาเป็นชุมชนศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดระยอง และภาคตะวันออกในขณะที่ยังขาดด้านการเป็นศูนย์กลางการประมงได้ลดความสำคัญลงเป็นบทบาทรอง

การพัฒนาการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดทั้งผลดี และผลเสียแก่เมือง ผลดีคือทำให้เศรษฐกิจมีการขยายตัวเป็นการสร้างรายได้แก่ท้องถิ่น ผลเสียคือทำให้สภาพแวดล้อมถูกทำลายเพราะการพัฒนาของเอกชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นแต่จะตัดทวงประโยชน์จากธรรมชาติ จนไม่นึกถึงผลเสียในระยะยาว ประกอบกับไม่มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวที่ดีพอ ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไร้การควบคุมอย่างจริงจังจึงเป็นผลให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ตัวอย่างของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผิดวิธี จะเห็นได้ชัดในกรณีของเกาะเสม็ดซึ่งปัจจุบันนักท่องเที่ยวแทบจะไม่ได้รับรู้ลึกซึ้งของความสวยงามตามธรรมชาติที่แท้จริง และบรรยากาศที่เงียบสงบน่าพักผ่อนของเกาะเสม็ด เหมือนเมื่อตอนเริ่มเปิดตัวต้อนรับนักท่องเที่ยว

การที่บ้านแพได้พัฒนากลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญ โดยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่งอยู่ในพื้นที่บริการคือ หาดแม่รำพึง เขาแหลมหญ้า สวนรุกขชาติเพ(สวนสน) และเกาะเสม็ดมีผลทำให้บ้านแพมีการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดมาทั้งในเขตชุมชนและในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว จึงควรมีการศึกษาเพื่อกำหนดแผนหรือแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) ศึกษาลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ และประชากรของชุมชนบ้านแพ
- 2) ศึกษาสภาพปัญหา และบทบาทของชุมชนบ้านแพ
- 3) ศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของชุมชน
- 4) เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบ้านแพ เพื่อรองรับการขยายตัวของชุมชน และเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

1.3 พื้นที่ศึกษา

ได้แก่พื้นที่ทั้งหมดในเขตสุขาภิบาลบ้านแพ ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีอาณาเขตพื้นที่ 27.6 ตร.กม

1.4 นิยามศัพท์

- 1.4.1 ชุมชนบ้านแพ หมายถึง พื้นที่ในเขตชุมชนเมืองของสุขาภิบาลบ้านแพ
- 1.4.2 พื้นที่ต่อเนื่อง หมายถึง พื้นที่เกษตรกรรมหรือเขตชนบทซึ่งรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตสุขาภิบาล

1.5 ขั้นตอนการศึกษา

- 1.5.1 ศึกษาแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ชายทะเล และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ
- 1.5.2 รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร รายงาน สถิติ และแผนที่จากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาทางด้านกายภาพ ประชากร และเศรษฐกิจสังคม

1.5.3 สํารวจพื้นที่เพื่อจําแนกข้อมูลจากแผนที่ และข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมี การบันทึกรูปถ่าย และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไป

1.5.4 วิเคราะห์ข้อมูล

1.5.5 แสดงผลการศึกษาในเชิงบรรยาย ประกอบด้วยตาราง และแผนที่

1.6 ข้อจํากัดของการศึกษา

1.6.1 ความแตกต่างของข้อมูลตัวเลขจากแหล่งที่มาที่ต่างกัน ซึ่งบางครั้งมีนัยสําคัญ และบางครั้งก็ไม่มีนัยสําคัญ จึงต้องเลือกพิจารณาข้อมูลที่มีความเป็นไปได้มากที่สุด

1.6.2 ข้อมูลในบางเรื่องมีการเหลื่อมกันของเวลาบ้างเนื่องจากมีวงรอบเวลาในการสํารวจแตกต่างกัน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 เพื่อให้ทราบสภาพปัญหาของพื้นที่ศึกษา

1.7.2 ทราบแนวโน้มการขยายตัวและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

1.7.3 เป็นแนวทางเพื่อศึกษาในเฉพาะเรื่องต่อไป